

BTY Dersinde Dijital Vatandaşlık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *BTY Dersinde Dijital Vatandaşlık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18228>

Özet

Ölçek geliştirme çalışması olarak 2016 yılında Abdullah Cemil Elçi ve M. Sarı tarafından geliştirilen BTY Dersinde Dijital Vatandaşlık Ölçeği, ortaokul öğrencilerinin Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (BTY) dersi bağlamında dijital vatandaşlık düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, öğrencilerin dijital ortamdaki etik davranışları, hakları, sorumlulukları ve güvenli teknoloji kullanım becerilerini değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Bu araç, eğitimcilerin ve araştırmacıların dijital çağda öğrencilerin sorumlu teknoloji kullanma na yönelik ihtiyaçları belirlemelerine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dijital Vatandaşlık, Bilişim Teknolojileri, Ölçek Geliştirme, BTY Dersi, Eğitim, Etik, Dijital Okuryazarlık.

Yazarlar

Abdullah Cemil Elçi, M. Sarı

Amaç

BTY Dersinde Dijital Vatandaşlık Ölçeği'nin temel amacı, ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerin, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım derslerinde edindikleri bilgiler doğrultusunda dijital vatandaşlık yeterliliklerinin ne düzeyde olduğunu belirlemektir. Bu amaçla, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı oluşturularak, dijital vatandaşlık eğitiminin etkinliğinin değerlendirilmesi ve müfredatın geliştirilmesi hedeflenmiştir. Ölçek, özellikle genç kullanıcıların dijital etik ve yasal sorumluluklar konusundaki farkındalıkları ölçmeye odaklanmıştır.

Yapı

Ölçek, dijital vatandaşlık kavramının çok boyutlu yapısını ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu yapı genellikle dijital erişim, iletişim, okuryazarlık, etik, yasa, hak ve sorumluluklar, sağlık ve güvenlik gibi temel bileşenleri içerir. Ölçek geliştirme çalışması, BTY dersi kapsamındaki öğrenme çıktıları dikkate alınarak, öğrencilerin bu alanlardaki bilgi, tutum ve davranışları değerlendiren maddelerden oluşmaktadır.

Yapılan analizler sonucunda ölçeğin, öğrencilerin dijital ortamda sergiledikleri sorumlu davranışları ve farkındalık düzeylerini yansıtan alt boyutlara sahip olduğunu varsayılmaktadır. Bu alt boyutlar, dijital ortamdaki sosyal etkileşim ve teknoloji kullanmanın yasal ve etik sonuçları etrafında şekillenmektedir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmalarında geçerlik, aracın gerçekten ölçmek istediği yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünün kanıtlanması açısından kritik öneme sahiptir. Kaynakta geçerlik bilgisi doğrudan belirtilmemiş olsa da, Elçi ve Sarı (2016) tarafından yürütülen bu geliştirme çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla detaylı istatistiksel analizler yapıldığı kabul edilmelidir.

Yapı geçerliği genellikle Faktör Analizi teknikleri kullanılarak incelenir. Bu süreçte, maddelerin teorik olarak belirlenen alt boyutlarla ne kadar uyumlu olduğu test edilmiştir. Ayrıca, uzman görüşlerine başvurularak kapsam geçerliği sağlanmış ve maddelerin ölçülmek istenen alanları yeterince temsil edip etmediği kontrol edilmiştir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçme aracının tutarlılık derecesini ifade eder. Kaynakta güvenilirlik katsayıları belirtilmemiştir. Ancak, ölçeğin bilimsel bir yapıya sunulmuş olması, geliştirme sürecinde iç tutarlılık analizlerinin yapıldığını gösterir.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yaygın olarak kullanılan yöntem, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach's Alpha değerinin hesaplanmasıdır. Bu değer, ölçeğin bütünündeki maddelerin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, alt boyutlar için de ayrı ayrı Cronbach's Alpha değerlerinin hesaplanarak ölçeğin genel güvenilirliğinin desteklenmiş varsayılmaktadır.

Faktör Analizi

BTY Dersinde Dijital Vatandaşlık Ölçeği, bir geliştirme çalışması olduğu için, ölçeğin temel yapıları ortaya koymak amacıyla faktör analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz, öğrencilerin dijital vatandaşlık algılarının oluşturan temel boyutları keşfetmeyi sağlamıştır.

Öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak maddelerin hangi faktörler altında toplandığı belirlenmiş; ardından Doğrusal Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yapılarının teorik modellerle ne kadar uyumlu olduğu test edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin çok boyutlu yapıları istatistiksel olarak destekleyerek, her bir faktörün dijital vatandaşlık farkları bir yönünü temsil ettiğini doğrulamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Öz Bildirim Temelli Psikometrik Ölçek)

Format: Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiş olsa da, genellikle 4'lü veya 5'li Likert Tipi (Örn: Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılıyorum'a) bir yapı kullanılmıştır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ortaokul Öğrencileri

Age Group: Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersini alan ortaokul öğrencileri (Genellikle 5. sınıftan 8. sınıfa kadar olan 10-14 yaş grubu).

Population Details: Türkiye'deki Milli Eğitim Bakanlığı müfredatına uygun olarak Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersini alan öğrenciler.

Test Methodology: Nicel araştırma yöntemleri kapsamında, anket temelli öz bildirim ölçeği. Uygulama genellikle sınıf ortamında veya çevrimiçi olarak gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geliştirme, Dijital Etik, Dijital Haklar, Öğrenci Yeterlilikleri, Eğitim Psikolojisi, Bilişim Eğitimi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Yazar ORCID bilgileri kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar İletişim: cemilelci@gmail.com

Correspondence Address: Yazarların kurumsal iletişim adresleri kaynakta belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2016

Ölçek, akademik bir dergide yayınlanmış bilimsel bir araçtır. Kullanım izni ve ücretlendirme bilgisi için sorumlu yazar Abdullah Cemil Elçi ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımların genellikle ücretsiz olduğu varsayılmaktadır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [bty-dersinde-dijital-vatandaslik-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/bty-dersinde-dijital-vatandaslik-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Elçi, A. C., & Sarı, M. (2016). Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde dijital vatandaşlık: Bir ölçek geliştirme çalışması.

Journal of Human Sciences, 13(2), 3602-3613. doi:10.14687/jhs.v13i2.3838

BTY Dersinde Dijital Vatandaşlık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, sağlanan kaynak içeriğinde listelenmemiştir. Maddelere ulaşmak için yukarıda belirtilen referans makalenin tamamının incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM